

BEKİROĞLU · İSEN · CİĞERLİ
HUKUK BÜROSU

4054 SAYILI REKABETİN KORUNMASI HAKKINDA KANUN İLE 2002/2 SAYILI DİKEY ANLAŞMALARLA İLİŞKİN GRUP MUAFİYETİ TEBLİĞİ HÜKÜMLERİ ÇERÇEVESİNDE DAĞITIM ANLAŞMALARINI BAKIMINDAN MÜNHASIRLIK HÜKÜMLERİ

Dağıtım anlaşmaları bakımından münhasırlık, dağıtıcının, sağlayıcıya karşı üstlenmiş olduğu yükümlülükleri yerine getirebilmesi ve yapmış olduğu yatırımdan kendisi dışında kimselerin yararlanmasını önlemek suretiyle yatırımının karşılığını alabilmesi için talep ettiği bir korunma olarak karşımıza çıkmaktadır. Şöyle ki, dağıtım anlaşmalarında yer alan münhasırlık hükümleriyle, sağlayıcı, dağıtıcıya, dağıtıcı ile arasındaki ticari ilişkiye konu ürün veya hizmetlerin satışıyla ilgili çalışma ve çabalarını yoğunlaştıracağı sınırları tanımlanmış münhasır bir bölge veya müşteri grubu tahsis etmekte; bu bölge veya müşteri grubu için, ilgili ürün veya hizmetlerin satışıyla ilgili üçüncü kişiler lehine herhangi bir hak sağlamamayı ve bu bölge veya müşteri grubuna ilişkin herhangi bir ticari faaliyette bulunmamayı taahhüt etmektedir.

Münhasır dağıtım sisteminin -münhasır bölge ve müşteri grubu tahsisi yoluyla kurulan dağıtım sisteminin-, piyasada sağlayıcı konumundaki kişilerin tamamı veya önemli bir kısmı tarafından uygulanması halinde, bu durum, özellikle marka içi rekabet ve fiyat ayrımcılığına sebep olabilecek mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesine yol açacak ve böylece, rekabeti sınırlayıcı işbirliği riski kolaylaşacaktır. Bununla birlikte, dağıtıcının, sağlayıcıya karşı üstlenmiş olduğu, sağlayıcı ile arasındaki ticari ilişkiye konu ürün veya hizmeti, tahsis edilen bölgeye ve müşteri grubuna tanıtma ve satışını arttırma taahhütleri, büyük maddi yatırımları gerektirmektedir. Dolayısıyla, dağıtıcının, bu denli büyük maddi yatırımları yaparken, sağlayıcıdan münhasırlık talep etmesi, hukuk sistemlerinde haklı görülmektedir. Nitekim, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'da ("**Kanun**") da, mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesine yol açarak rekabeti sınırlayıcı işbirliğine neden olan bu tür münhasırlık hükümleri içeren dağıtım anlaşmaları bir yandan yasaklanırken, diğer yandan belli bir orana kadar bu tür anlaşmalara muafiyet tanınmaktadır.

Şöyle ki, Kanun'un 4'üncü maddesinin 1'inci fıkrası uyarınca, belirli bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma ya da kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan anlaşmalar, hukuka aykırı kabul edilmekte ve yasaklanmaktadır. Ayrıca, "*mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesi*" de, bu kapsamda hukuka aykırı kabul edilen ve yasaklanan haller arasında sayılır.

Bununla birlikte, Kanun'un "*Muafiyet*"i düzenleyen 5'inci maddesi uyarınca çıkarılan 2002/2 Sayılı Dikey Anlaşmalarla İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği ("**Tebliğ**"), teşebbüslerin dikey anlaşmalar yoluyla, belirli koşulların varlığı halinde, ilgili pazardaki rekabetin engellenmesi ya da kısıtlanması sonucunu doğurabilecek işbirlikleri içine girmelerine imkân tanınmaktadır. Belirtmek gerekir ki, Tebliğ'de dikey anlaşma, "*üretim veya dağıtım zincirinin farklı*

seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli bir mal veya hizmetin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşma” olarak tanımlanır. Bu tanım doğrultusunda, dağıtım anlaşmalarının da dikey anlaşma kapsamına girdiğinin kabulü gerekir. Dolayısıyla, münhasırlık hükümleri içeren dağıtım anlaşmalarının, Kanun’un yanı sıra, Tebliğ kapsamında yorumlanması ve değerlendirilmesi şarttır.

Münhasırlık hükümleri, diğer bir ifadeyle, dağıtıcının, sağlayıcı ile arasındaki ticari ilişkiye konu ürün veya hizmetleri satacağı bölge veya müşterilere ilişkin kısıtlamaları içeren dağıtım anlaşmalarının, Tebliğ ile sağlanan muafiyetten faydalanabilmesi için, aşağıdaki koşulların bir arada sağlanması gerekmektedir:

(i) Sağlayıcının, dağıtıcı ile arasındaki ticari ilişkiye konu ürün veya hizmeti sağladığı ilgili pazardaki pazar payının % 40'ın altında kalması; ve

(ii) İlgili hükümlerin, aşağıdaki durumlardan herhangi birine işaret etmesi:

- dağıtıcının müşterilerince yapılacak satışları kapsamaması kaydıyla, sağlayıcı tarafından kendisine veya bir dağıtıcıya tahsis edilmiş münhasır bir bölgeye ya da müşteri grubuna dağıtıcı tarafından yapılacak aktif satışların kısıtlanması
- toptancı seviyesinde faaliyet gösteren dağıtıcının son kullanıcılara yönelik satışlarının kısıtlanması
- bir seçici dağıtım sistemi üyelerinin yetkili olmayan dağıtıcılara satış yapmalarının kısıtlanması
- birleştirilmek amacıyla tedarik edilen parçaların söz konusu olması halinde, dağıtıcının bunları üretici konumundaki sağlayıcının rakiplerine satmasının kısıtlanması; ve
-

(iii) Dağıtım anlaşmalarının, Tebliğ ile sağlanan muafiyetten faydalanabilmelerini engelleyecek herhangi bir hüküm içermemeleri.

Yukarıdakiler ışığında, her ne kadar münhasırlık hükümleri, diğer bir ifadeyle, dağıtıcının, sağlayıcı ile arasındaki ticari ilişkiye konu ürün veya hizmetleri satacağı bölge veya müşterilere ilişkin kısıtlamaları içeren dağıtım anlaşmaları, özellikle marka içi rekabet ve fiyat ayrımcılığına sebep olabilecek, mal veya hizmet piyasalarının bölüşülmesine yol açarak, rekabeti sınırlayıcı işbirliği riskini kolaylaştırırsalar da, dağıtım anlaşmaları, nitelikleri gereği, dağıtıcının, sağlayıcıya karşı üstlenmiş olduğu, ilgili ürün veya hizmeti, tahsis edilen bölgeye ve müşteri grubuna tanıtma ve satışını artırma taahhütleri, büyük maddi yatırımları gerektirdiğinden, hukuk sistemlerince, belli bir ölçüde makul görülerek hukuka uygun sayılmışlardır. Nitekim, Türk hukukunda da, dikey anlaşma niteliğini haiz bu tür anlaşmalara, Tebliğ ile, belirli koşulların varlığı halinde, genel bir grup muafiyeti sağlanarak, sağlayıcı ve dağıtıcının bu tür işbirliklerine izin verilmiştir.

BEKİROĞLU · İSEN · CİĞERLİ
— HUKUK BŐROSU —

Konuyla ilgili her třrlř soru ve yorumunuz için bizimle iletiřime geçebilirsiniz.

***